بسمه تعالی

طرح پژوهش کاربردی

و تولید پوسترهای مفهومی/تصویری

تمرین فهم قرآن

تجربه زندگی قرآنی

(با تاکید بر مخاطب جوان)

موسسه دیدبان فرهنگ و هنر شیعه

09126515373

درآمد:

قرآن مهمترین عنصر مشترک بین مسلمانان در دنیای کنونی است. قرآنی کتابی است که خود، خود را کتاب نور، هدایت و حیات طیبه نامیده است. امروزه قرآن و فعالیت های قرآنی بخشی از زندگی مسلمانان است. و در این میان آنچه بیشتر مورد توجه است ابتدا مسئله قرائت و تلاوت است و بعد مسئله حفظ. و در این میان مسئله فهم قرآن و معارف قرآنی کمتر مورد توجه است. امروزه با وجود توجه به تلاوت و یا برگزاری مسابقات تلاوت و قرائت ولی متاسفانه قرآن کمتر وارد متن زندگی و جامعه شده است. و معضل سطحی نگری در مواجهه با قرآن در این داخل و جتی در جغرافیای جهان اسلام به چشم می خورد.

این در حالی است که در داخل کشور و همچنین در جای جای جهان اسلام افراد و خانواده ها و نهادها و جوامع و حکومت ها دچار مشکلات و معضلات اخلاقی و اجتماعی و .. هستند که می توان با مراجعه به قران افق هایی روشن پیش روی نیازمندان قرار داد.

برای این مهم نیاز است که مخاطب نه در مجموعه جلسات کلاسی، بلکه در فضای نمایشگاهی با برخی روش های فهم قرآن و نمونه نتایج آن آشنا گردد. تا انگیزه قرآن زیستی در او ایجاد و یا تقویت گردد. هدف نمایشگاه مفهومی قرآن، ایجاد فضایی جذاب بر بستر روش ها و مفاهیم قرآنی است تا در نهایت مخاطب مواجهه ای عالمانه با قرآن داشته باشد.

اهدف پروژه

نمایشگاه مفهومی قرآن (روش ها و برداشت ها) نمایشگاهی تصویری است که اهداف زیر را دنبال می کند:

- ایجاد مواجهه عالمانه با قرآن برای مخاطب (برونمرزی) به ویژه در فرصت ماه رمضان یا جشن های مولد النبی
- بازخوانی و آسیب شناسی زندگی و جامعه جاری از منظر قرآن و جستجو از آرمانشهر قرآنی
- معرفی برخی روش های فهم قرآن و معرفی آثار برجسته در این زمینه
- فرصت سازی برای تبلیغ برونمرزی جمهوری اسلامی با محوریت قرآن و فراتر از مسئله تلاوت و قرائت

- به چالش کشیدن قرآن محوری وهابیت، با آموزش مواجهه عقلانی و علمی و استدلالی با قرآن و روش به استدلال با آن در مواجه با وهابیت
- معرفی ایده ها و سوژه های مطالعاتی قرآی با رویکر مطالعات میان رشته ای قرآن و علم
- تلاش برای معرفی سبک زندگی و آرمانشهر قرآنی مطلوب
- معرفی حقانیت اهلبیت و مکتب اهلبیت از آیات قرآنی

ضرورت

امروزه شعار بازگشت به قرآن یا قرآن محوری یکی از شعارهای مهم وهابیت است. و در برابر این شعار، تا مدت ها ضد تبلیغ وجود قرانی متفاوت در نزد شیعه یکی از تبلیغات سوء وهابیت بود. ولی پس از نهضت گسترش قاریان و حافظان قرآنی شیعه و حضور فعال آنان در جهان اسلام این شبهه خنثی گردیده است. اینک که در در داخل کشور که مسئله چهل سالگی انقلاب قرار داریم و ضرورت نگاه نوین به فعالیت های دینی مطرح است و در گستره جهان اسلام هم سرنگونی داعش و چالش های فکری و سیاسی وهابیت، فرصتی تاریخی پشی روی عرضه محصولات نوین قرآنی قرار داده است، موسسات قرآنی در یک پیچ تاریخی از فرصت تولید علم و محصولات فرهنگی قرار دارند. بدین معنی که اگر در این چند ساله بتوان طرحی نو در محتوا و قالب برای عرضه به جامعه دینی داخل و خارج داشت امید می رود که بتوان موج و فرهنگ و فضایی عالمانه ایجاد کرد که مبتنی بر مواجهه عقلانی و عالمانه و استدلالی با قرآن با هدف فهم و عمل به آن در متن زندگی و جامع سازی دینی و تمدن سازی اسلامی باشد، به موفقیتی شگرف در جذب مخاطب جهان اسلام به سوی مکتب اهلبیت منجر خواهد شد. این طرح در صورت موفقیت در داخل و در جغرافیای جهان اسلام ظرفیت بالایی برای عرضه و ارائه در جوامع غربی هم خواهد داشت چرا که که در جهان غرب و مدرن هم بر اساس برخی مطالعات اکثر استبصارها و رهیافت های دینی نه ناشی از مطالعات تخصصی یا مباحث فلسفی و ...، بلکه در مواجهه متعارف با قرآن و یا برخی ارزش های اسلامی صورت می گیرد.

بدین جهت اگر اقدامی بصری/تصویری که زیر بنای دنیای مدرن امروز است، در زمینه مواجهه عالمانه با قرآن، مبتنی بر فرهنگ اهلبیت و پیشینه علمی قرآنی مکتب تشیع صورت بگیرد، امید است که زمینه ساز

جرقه های اندیشه و تحریک اراده ها و انگیزه بخشی به حرکت های معطوف به قرآن زیستی و یا تحول ایمانی باشد.

در این زمینه نمایشگاه پیشنهادی که نمایشگاهی مفهومی/معرفتی و در قالب بصری مبتنی بر پوسترهای اینفوگرافی خواهد بود، طرحی ابداعی و ابتکاری است که قابلیت اجرا در سراسر جهان تشیع و جهان اسلام و بلکه گستره مخاطب انسانی را خواهد داشت.

محورهای محتوایی

بخش آشنایی با قرآن

شناسنامه 30 جزء

مکی و مدنی بودن قرآن و ترتیب نزول سور مکی و مدنی و نکات جالب آن

اطلس قرآن

دسته بندی کلی موضوعات قرآن (چند آیه توحید، چند آیه پیامبران، چند آیه معاد، چند آیه احکام ...)

نکات جالب: اطلاعات عددی قرآن

معرفی سور و آیات شاخص: قلب قرآن، عروس قران و ...

بخش روش های فهم (یادآوری = این روش های با تاکید برای مخاطب عام وغیر شیعی است)

روش فهم بر اساس ترتیب نزول

روش فهم بر اساس کلیدواژه های مشترک لفظی

روش فهم تفسیر قرآن به قرآن

روش فهم بر اساس شأن نزول

روش فهم موضوعی

بخش معارف قرآنی

روش تلفیقی = روش فهم موضوعی در ترتیب نزول، بر اساس اولویت ها:

آیات انسان شناسی = تعریف جامع انسان در نگاه قرآن

آیات زن شناسی = جنسیت و زنانگی و مردانگی در قرآن و اصالت خانواده

آیات توحید = براهین قرآنی توحید، خداشناسی جامع در ذات و صفات، فیض مستدام

آیات انسان کامل نبی = عصمت تامه ، وحی، سیر تاریخی نبوت، معنی خاتمیت

آیات انسان کامل امام = ضرورت امامت، معیار امامت، مصداق امامت، چشم انداز امامت

آیات عوالم وجود و قیامت = معنی مرگ، چیستی برزخ، چگونگی بعث، صحنه قیامت

آیات جزاء عمل و نتیجه عمل = معیار محاسبه، دامنه عمل، خلود در عمل، بهشت و جهنم

آیات خانواده و تربیت = اصالت زوجیت و خانواده، خانواده معصوم معیار، نقش ها و مسئولیت ها

آیات جامعه سازی = نظام اجتماعی، اخلاق اجتماعی، روابط اجتماعی، مسئولیت اجتماعی

آیات اقتصاد = دین و دنیا، جایگاه دنیا، معیشت و رزق، اصول فعالیت اقتصادی، اخلاق اقتصادی

آیات سیاسی = فضائل اهلبیت در ترتیب نزول، انتخاب و معیار انتخاب، ضرورت تولی پیوسته

آیات فتنه شناسی = نفاق در ترتیب نزول، دامن و گستره نفاق، چرایی نفاق، بازتاب نفاق

آیات دشمن شناسی = یهود در ترتیب نزول قرآن،

آیات آینده پژوهی = چشم انداز نهایی اسلام، مهدویت در قرآن، مفاهیم عام نجات و عدالت پایانی

روش ساختار/موضوعی در ترتیب نزول:

داستانهای قرآن در ترتیب نزول = سیر نزول داستان ها، ساختار روایی داستان ها، مفاهیم داستان ها

بخش آیات علمی قرآن:

شگفتی ها آفرینش انسان

شگفتی های آفرینش جهان

و ...

بخش سبک زندگی قرآنی

در هر دوره ناظر به موضوع انتخابی، آیات سبک زندگی دینی در آن موضع به صورت دسته بندی شده به مخاطب ارائه می گردد.

بخش پایانی = توسل قرآنی:

آیات توسل و گره گشایی (رزق و حاجات و ...)

آیات تعقیب نمازهای واجب

آیات الذکر (آیات توصیه به تکرار در سیر و سلوک)

فرایند و مراحل پروژه

در این پروژه نظر به امکان برگزاری مجموعه نمایشگاه های مفهومی سالیانه در هرمنطقه، می توان یک افق 10 ساله برای برگزاری نمایشگاه در نظر گرفت تا در طی این ده سال، ضمن تکرار بخش عمومی، نمایشگا در بخش مفهومی خود برای هر سال یک رویکرد تخصصی انتخاب نماید. مثلا سال اول را با «قرآن وانسان شناسی» شروع کند با هدف ایجاد تغییر نگاه در مخاطب نسبت به هویت انسانی خودش، و در سال بعد به سوی «قرآن و توحید»برود با هدف نقد توحیدی تحریفی دیگر ادیان و نقد توحید غیر اهلبیتی، و .... تا پس از گذار ادوران معرفتی به بخش کاربردی برسد و مباحثی مانند «قرآن و اقتصاد اسلامی/مقاومتی» و ...

بدین جهت می توان برای این پروژ یک دفتر یا کارگروه یا ردیف بودجه سالیانه تعریف کرد تا هر سال متناسب اولویت ها و نیازها یک بسته و یا متناسب مناطق جغرافیایی مختلف جهان اسلام، دو سه بسته نمایشگاهی تولید نماید.

فرایند تولید هم بدین گونه خواهد بود که:

ابتدا محتوای دارای قالب هندسی محتوایی توسط کارگروه پژوهش کاربردی تولید گشته و پس از تایید، محتوا در اختیار گروه طراحی قرار می گیرد تا پوسترهای اینفوگرافی مسلسل و منظم و دارای نظام واحد هنری/مفهومی تولید گردد. و در نهایت متناسب طراحی های آماده شده، جزوه راهنمای پوسترها و نمایشگاه تولید گردد. در نهایت نقشه راهنمای اجرای نمایشگاه و نصب پوسترها، در کنار حجم سازی های ساده و پیشنهادی تهیه گردد.

و در آخرین مرحله انگاه بسته تولید شده به نهادها و یا افراد مجری در مناطق مختلف فرستاده شود. و برای تربیت راوی نمایشگاهی هم گروه تولید محتوا به منطقه اعزام گردد. تا هم بر فرایند اجرای نمایشگاه نظارت داشته و هم ب تربیت راوی بومی و محلی پرداخته و هم در بستر اجرای نمایشگاه در فرصت زمانی یک هفته تا ده روز و بلکه بیشتر، نشست های علمی و تخصصی در محافل دانشگاهی و حوزوی شیعه و سنی برگزار نماید.

خروجی ها پروژه

این پروژه ناظر به گستره محتوایی و زمانی و مکانی خود می تواند خروجی های متنوعی داشته باشد که عبارتند از:

- کتاب پژوهش کاربردی/راهنما و پژوهشی در حجم 200 تا 300 صفحه برای هر مجموعه نمایشگاهی
- کتاب اطلس موضوعی قرآنی برای هر مجموعه در حجم 10 – 150 ص
- مجموعه پوسترهای اینفوگرافی 50 تا 100 پوستر
- برگزاری نمایشگاه مفهومی/تصویری عرفان اسلامی
- تولید میان برنامه های 1 تا 2 دقیقه ای موشن گرافی 20 تا 40 عدد، جهت نمایش در حاشیه نمایشگاه و یا در نشست ها و یا در رسانه های محلی و اسلامی

هزینه ها

این پروژه می تواند به صورت مشارکتی با سازمان ارتباطات و فرهنگ اسلامی (هم معاونت تبلیغ و هم رایزنی های فرهنگی) و یا مجمع جهانی و یا دفاتر نمایندگی مقام معظم رهبری در کشورهای اسلامی و یا نمایندگی ها جامعه المصطفی العالمیه در برونمرزی و یا ... برگزار گردد.

بدینگونه که تولید محتوا و طراحی با سرمایه گذاری سازمان اوقاف و امور خیریه باشد و اعزام گروه محتوایی با سازمان ارتباطات و اجرا به عهده نمایندگی های برونمرزی باشد.

مرحله	برآورد پایه	برآورد جمعی
پژوهش کاربردی		
بازویراست پژوهش جهت کتاب راهنما و طراحی و ...		
پوسترهای اینفوگرافی		
ترجمه متن پوسترها ترجمه کتاب راهنما		
برگزاری نمایشگاه (اجرا)		
تولید موشن گرافی		
ویراستاری/طراحی کتاب		

یادآوری

به پیوست برخی نمونه های پژوهش کابردی را در موضوع ولایت در ترتیب نزول در قالب یک جدول و موضوع اقتصاد مقاومتی در ترتیب نزول/رسالت مکی را به عنوان یک نمونه مبسوط تر به طورت جداگانه ، به عنوان پیش نمونه های اولیه تقدیم می گردد. و جهت ارائه نمونه کامل نمایشگاهی، تجربه نمایشگاه مفهومی/تصویری فاطمی هم ارائه می گردد.

الف . آیات الولایه در ترتیب نزول:

جدول زیر نمونه گاه شمار آیات است بدون ظراحی:

گاه شمار نزول آیات قرآنی			
سال	امامت امام علی	فضیلت اهلبیت	نفاق
1 هجری	آیه ظالمین (بقره 124) آیه لیله المبیت (بقره 207) آیه حالات انفاق (بقره 274)	لیله المبیت (بقره 207) آیات 190 تا 195 آل عمران درباره هجرت + بقره 37 (آیه توبه ادم)	
2		انفال 41 (آیه خمس برای اهل بیت) ازدواج حضرت: الرحمن 19 فرقان 54	
3	آیه انتصارمومنین (انفال 62 و 64)	ضحی 5 (در فضیلت تحمل سختی خانه داری)	ایذاء النبی: احزاب 57
4	آیه افضل المهاجرین (آل عمران 195) آیه اولوا الامر (نساء 59)		
6		35 نور (آیه نور) 36 نور (فی بیوت ...)	وجود منافقین پنهان: محمد 29 –30
7	منذر و هاد (رعد 7) خیر البریه (بینه/7و8)	9 حشر (در انفاق غذای صبیه) 26 اسراء (و اعطای فدک) 29 رعد (شجره طوبی) 132 طه (آیه امر اهل به نماز)	

		احزاب 33 (آیه تطهیر) احزاب 55 (آیه صلوات) سوره انسان	
8	نزول سوره عادیات	23شوری (آیه مودت)	
9	آیه عدم استوا (سجده 18) آیه عدم ارتیاب (حجرات 15) آیه صالح المومنین (تحریم 4) آیه سقایه الحاج (توبه 19) آیه مع الصادقین (توبه 119) آیه مباهله (آل عمران 61)	آیه صادقین (توبه 119) + آیه مباهله	نزول آیه افک درباره ماریه سوره تحریم سوره حجرات ایات متعدد نفاق در سوره توبه آیه ایلاء
10 هجری	آیه 55 مائه (انفاق در رکوع) اکمال دین = مائده 3 آیه تبلیغ (مائده 67)		آیه ارتداد (مائده 54) سوره معارج

ب. نمونه نگاه جامع اسلام/قرآن به انسان و انسان شناسی قرآنی:

طراحی های زیر برگرفته از آیات قرآنی متعدد است بدون آدرس دهی آیات که در باز طراحی آیات اضافه می گردند:

واقعیت زنانگی و مردانگی
روح زنانه
روح مردانه
روح مظهر و تجلی صفات جمال و مهر و محبت آفریدگار
روح مظهر و تجلی صفات جلال و خلاقیت و تدبیر آفریدگار
جسم زنانه
جسم مردانه
جسم ظریف و لطیف مانند گل
جسم قوی و قدرتمند
طینت (آب و گل زمینی) انسان (و نقش آن در شخصیت انسان ها)
کره زمین و اصل زوجیت فراگیر در آن (در جانداران)
واقعیت
تفاوت های زنانگی و مردانگی در جسم و روح انسانی فراگیر است تا زن و مرد در زندگی پیوسته خود نیازمند یکدیگر بوده و نقش های جداگانه ای به عهده بگیرند که در کنار همدیگر ضامن سعادت است.
حقیقت
نتیجه تفاوت‌ها
تفاوت احکام و حقوق زن و مرد است.
دستاورد تفاوت‌ها
اصالت خانواده در زندگی بشر است.
هدف تفاوت‌ها
ساختن بهشت خانواده توسط ابعاد جمالی زن و آنگاه توسط اجتماعی آن با تدبیر و تلاش مردانه است.
نقش های زنانه
نقش های مردانه

داستان آفرینش و فلسفه زندگی
بهشت آسمانی
روح آسمانی
آفرینش
سجده
وسوسه
هبوط
آموختن دانش‌ها
برتری بر موجودات
سجده فرشتگان
تمرد ابلیس
طرد و لعن
مهلت گیری
وسوسه گری
لغزش آسمانی
هبوط
آدم و حوا
شکل و گل زمینی
چشم انداز و مأموریت پایانی، ساختن بهشت زمینی
ظهور
ادوار تاریخ از منظر تشیع
دوران پیامبران
نوح ابراهیم موسی عیسی محمد(ص) آدم
دوران امامان
غیبت کبری غیبت صغری حضور ظهور
زوجیت
هبوط
آغاز زندگی زمینی بشر
زمین آکنده از گیاهان و حیوانات و اجنه
نتیجه گیری
انسانم من
من انسان کمال جو در میان انبوه انسان های دیگر هستم
اگر من فطرتا کمال جو هستم پس فطرتا باید برنامه برای کمال و الگوی عملی برای کمال باشد
کمال جوئی فطری، ضرورت وجود پیوسته انسان کامل را اثبات می کند.
انسان های کامل راهبر به سوی بهشت ظهور به ضرورت راهبری، مرد بوده و هستند ولی آیا در تاریخ و در جامعه زنان و برای انسان زن :نباید انسان کامل زنانه وجود داشته باشد؟

فهرست نزولی قصه در سور مکی :[1]

رویکرد	سوره قصه دار	قصه ها و روند در سوره
–	قمر	نوح ← عاد ←ثمود ←لوط ←آل فرعون
+	ص	داوود ← سلیمان ←ایوب ← نام چند پیامبر به صورت اشاره و گذرا ✯قصه آدم
0	اعراف	قصه آدم ✯ نوح ←هود ← صالح ←لوط ← شعیب ✯ موسی و فرعون ←موسی و بنی اسرائیل
	(یس)	تک قصه کوتاه مومن انطاکیه
0	مریم	زکریا و یحیی ←مریم و عیسی ← ابراهیم ←اسماعیل و ادریس اشاره ای
0 –	طه	موسی و فرعو ن✯ قصه آدم ✯ قصه قارون
–	شعراء	موسی و فرعون ← ابراهیم ✯ نوح ← هود ← صالح ← لوط ← شعیب
	نمل	موسی ← داوود (کوتاه) ← سلیمان و مورچه ← سلیمان و هدهد ← صالح ← لوط
+	(قصص)	تک قصه بلند موسی و فرعون
–	یونس	نوح ← نام چند پیامبر به صورت اشاره ای ← موسی و فرعون
0 +	هود	نوح ← هود ← صالح ← (ابراهیم) لوط ← شعیب ← موسی و فرعون (اشاره ای)
+	یوسف	تک قصه بلند یوسف
–	حجر	آدم و شیطان ✯ لوط داستان قوم شعیب و حجر اشاره ای
+	صافات	نوح ← ابراهیم ← ذبح اسماعیل ← موسی و هارون (اشاره ای) ← الیاس ← لوط ← یونس
+ 0	سبا	داوود و سلیمان ← قوم سبا
– 0	(غافر، زخرف ، دخان)	اوج تک قصه های کوتاه موسی (در سوره غافر از زاویه مومن آل فرعون)
–	(احقاف)	تک قصه کوتاه قوم عاد (هود)
–	ذاریات	(ابراهیم) لوط موسی وفرعون ←عاد ←نوح
0	کهف	اصحاب کهف ✯ اصحاب باغ ✯ قصه آدم (اشاره ای) ✯ موسی و خضر ← ذوالقرنین
0	(نوح)	تک قصه نوح گزارش گونه
–	(ابراهیم)	موسی (اشاره ای) ← قصه کلی و عام انبیاء و اقوام ✯ ابراهیم (و دعاهایش)
+	انبیاء	موسی و هارون اشاره ای ← ابراهیم (و اشاره به لوط) ← داوود و سلیمان ← ایوب (اسماعیل و ادریس اشاره ای) ← یونس ← زکریا و یحیی ← مریم و عیسی (اشاره ای)
+	مومنون	نوح ← قوم عاد (هود) ← اشاره ای کلی به رسولان الهی ←موسی و فرعون ←مریم و عیسی (اشاره ای)
–	(نازعات)	تک قصه ای کوتاه موسی و فرعون
– +	عنکبوت	نوح ← ابراهیم ← لوط ← شعیب ←(عاد و ثمود (هود و صالح) اشاره ای)

[1] . (تذکر این علامت به معنای وجود فاصله و قطع بین حلقه قصه ای می باشد) :
(در ضمن رویکرد قصه ها و حلقه ها با علامات : تبشیری + ، انذاری - ، متوسط و استدلالی می باشند .)